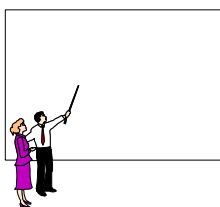

Стъпка 2

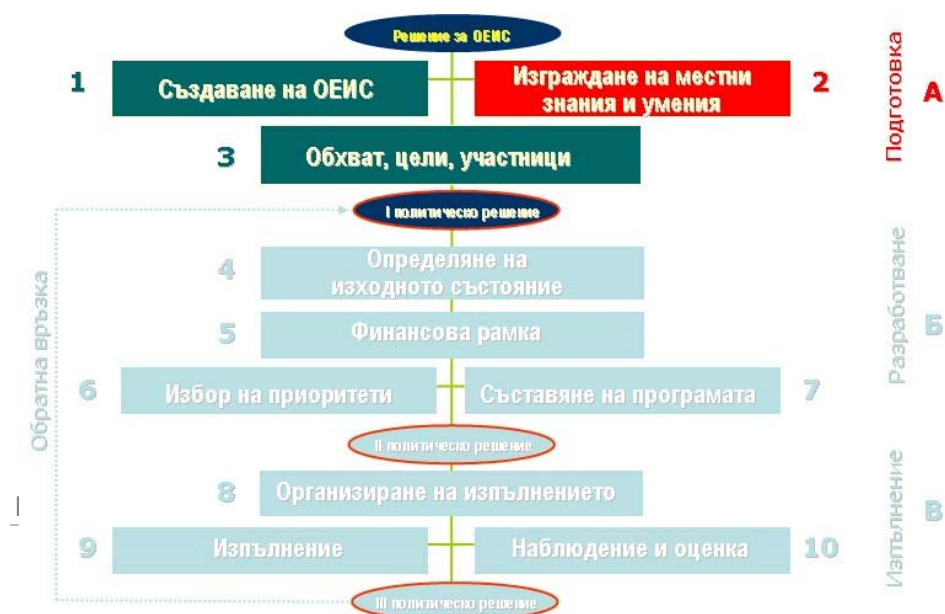
Изграждане на капацитет

Въведение

Общинското енергийно планиране е интердисциплинарен процес. Той изисква експертни знания и опит в различни области - енергетика, икономика, териториално планиране, финансиране, управление, информационно осигуряване и др. Необходимо е познаване на действащото законодателство, както и на политическото и административното устройство на местното самоуправление.

Много от общините, особено по-малките, обикновено не разполагат с такъв капацитет. Това не означава, че общинското енергийно планиране е недостъпно за тях. Съществуват различни форми на изграждане или на мобилизиране на съществуващ капацитет.

Изграждането на местен капацитет е непрекъсната дейност, която започва с вземането на първото управленско решение за създаване на информационна енергийна система и протича през целия процес на общинското енергийно планиране. Поради своята същност, тази дейност е част от подготвителния етап на процеса, независимо от това, че обикновено продължава и по време на разработването и изпълнението на програмата.

Участници в управлението на енергията

В енергийния сектор на една община има разнообразни участници, някои от които влияят и върху неговото планиране и управление. Това са различни публични институции, частни фирми, неправителствени организации, специалисти и граждани. Тяхната подготовка за участие в този процес е различна, различни са и интересите, които те защитават по време на планирането и управлението. Ето защо изграждането на капацитета на участниците в общинското планиране е сложен, продължителен и диференциран процес.

Централните и местните власти

Колкото по-централизирана е енергийната система, толкова по-високи са равнищата на взимане на решения за нейното развитие. Парламентите и правителствата обикновено формулират енергийната стратегия на страните и взимат конкретни решения относно развитието на енергийните системи. Ролята на общините в този процес е доста ограничена. Общините, обаче, са тези, които носят цялата тежест на всички неудачи и кризи в енергийната система – растящите цени на горивата и енергията, недостига на горива, претоварването на националната електроенергийна мрежа и т.н. Именно по тази причина широкото участие на обществеността в тези процеси под различни форми придобива все по-голямо значение.

Общинската администрация

Ако се ограничим в рамките на една единствена община, ще установим, че различните дейности в енергийния сектор са свързани с различни участници.

Общинските администрации отговарят пряко за управлението на енергопотреблението в училищните сгради, болниците, детските градини и административните сгради на общината. Те отговарят, също така, за състоянието и работата на системите за улично осветление и общественя градски и междуградски транспорт в населените места на територията на общината.

**Широк спектър
от обществени
кръгове**

Освен общинската администрация, заинтересувани от формулирането и осъществяването на политиката за благоустройство на територията на съответното населено място и пряко ангажирани с нея са и широки обществени кръгове, фирми и организации. Така например стимулирането на икономическото развитие, строителството на пътища, изграждането на техническата инфраструктура и т.н. са сфери, в които се преплитат дейностите на множество заинтересувани страни. Редица технически решения в тези сфери влияят пряко или косвено върху енергийната ефективност.

**Крайните
потребители**

Крайните потребители на енергия (домакинства, предприятия и фирми) представляват друга група участници, която почти не зависи от общинската администрация. Тяхното поведение се формира главно на основата на икономическия им интерес и на предоставените от законодателството стимули, но има силно влияние върху общата картина на потреблението на енергия. Следователно тяхното поведение също е обект на обществена загриженост.

**Производителите
на енергия**

Производителите на енергия и държавните, общинските или частните (където има такива) енергоснабдителни фирми играят определена роля в процесите на производство, пренос и разпределение на енергията. В някои европейски страни отделните крайни потребители играят същевременно и ролята на независими производители на енергия.

Изкуството да общува с различните участници, да изгражда и да мобилизира техния капацитет, представлява важно условие за успеха на общинската администрация в областта на съставянето и реализирането на енергийна подкрепа.

стратегия, която се радва на широка обществена подкрепа.

Успехът на всяка общинска енергийна политика зависи до голяма степен от способността на общинската администрация да ангажира в процеса на нейното формулиране и изпълнение възможно най-широки кръгове от участници и заинтересувани страни и да мобилизира техните знания и умения.

Нужди от обучение

Изграждането на местен капацитет трябва да се основава на обективна оценка на нуждите от обучение на всеки от участниците в процеса. Тази оценка е резултат от нетехническите данни в информационната система, които трябва да характеризират състоянието на институциите и на специалистите, ангажирани с дейности по енергийното планиране и управление.

Анализите и оценките на капацитета на общината да разработи и да изпълни програма за енергийна ефективност целят да определят способността на местната власт да влияе върху избрани целеви групи или отделни обекти. По-голямата част от тези оценки могат да бъдат извършени от експерти от общинската администрация. Има някои оценки, обаче, които изискват по-висока специализирана квалификация. В тези случаи би било целесъобразно за извършването им да се привлекат външни консултанти. Във всеки случай, когато някои от оценките се възлагат на външни изпълнители, общинската администрация трябва да запази водещата си роля в управлението и координацията на дейности, като:

- мобилизиране на политическа подкрепа за общинското енергийно планиране;
- организиране на процеса на общинско енергийно планиране;
- определяне на нуждите от външна техническа помощ;
- оценка на въздействието на външните консултанти;

- мобилизиране на средства за разработване и изпълнение на общинската енергийна програма;
- мобилизиране на обществена подкрепа за изпълнението на енергийната програма.

Изграждането или мобилизирането на съществуващ капацитет се осъществяват в две основни направления: изграждане на институционален капацитет и формиране на експертен капацитет.

Институционален капацитет

Изграждането на институционален и човешки капацитет може са предхожда разработването и изпълнението на общинската енергийна програма, въпреки че може да бъде и една от нейните задачи.

Дейностите по общинско енергийно планиране могат да се извършват както изцяло от общинската администрация, така и от външни институции или специалисти. Често се комбинират двата подхода като се създават смесени работни екипи от специалисти от общинската администрация и външни експерти. Независимо от това какъв ще е конкретният избор на общината, в общинската администрация трябва да има специално упълномощен служител, който да отговаря за тази дейност и да координира дейността на различните участници. Желателно е този служител да заема позиция в административната йерархия, която да му позволява да осъществява координация и контрол върху дейностите и да поддържа пряк

контакт с административното и политическото ръководство на общината.

Ето някои най-често срещани решения, всяко от които изисква специфичен подход при изграждането на необходимите знания и умения, както и при мобилизирането на съществуващия капацитет.

Общинска енергийна агенция

Това е широко разпространена форма в страните от Европейския съюз, която се насърчава от негови програми и се прилага обикновено в големи и средно големи общини. Характерни дейности за общинските енергийни агенции са енергийните обследвания на общински обекти, популяризирането на енергийната ефективност, осигуряването на финансиране и управлението на проекти за енергийна ефективност и т.н. В някои страни от Европейския съюз общинските енергийни агенции са организирани в национални сдружения, а в рамките на Европейския съюз те се обединяват в мрежи, чрез които се осъществява активен обмен на информация и полезни практики. Добре комплектуваната и функционираща общинска енергийна агенция е най-подходящият партньор на общинското ръководство при подготовката, разработването и изпълнението на общинската енергийна програма.

Общинско енергийно звено (работна група)

В някои общини се създават специализирани енергийни звена (работни групи), които подпомагат общинските ръководства при формирането и прилагането на енергийната политика. Те обикновено осъществяват наблюдение и контрол върху дейностите по доставките и потреблението на горива и енергия. Съставът на тези звена може да варира от един единствен специалист до комплексни екипи от общински специалисти (в по-големите общини). Тези екипи може да са самостоятелни поделения на общинската администрация или да са съставени от специалисти, които работят в различни отдели на администрацията – технически, финансови, инвестиционни. При необходимост към тях може да се привличат и външни специалисти.

Общинските енергийни звена може да осъществяват функции, подобни на тези на общинските енергийни агенции. Тъй като те са съставени от служители на общините, дейностите им обикновено се ограничават

в изпълнението на техни непосредствени задачи. Общинското енергийно планиране и управление представлява основен предмет на дейността на тези звена.

Желателно е членовете на специализираните енергийни звена да преминат специализирано обучение по общинско енергийно планиране и управление, което да ги въведе в проблемите на енергийната ефективност, разработването, финансирането и управлението на общински проекти за енергийна ефективност, пропагандирането на енергийната ефективност след жителите и предприятията на територията на селищата в общината. Съдействие за такова обучение може да се получи от националните агенции по енергийна ефективност, от неправителствени организации, както и чрез национални и международни програми.

Общински енергиен мениджър

Общинският енергиен мениджър обикновено е служител на общината с техническо образование, който отговаря за осъществяването на енергийната политика на общината, наблюдава състоянието на общинските потребители на енергия, количеството на консумираните от тях горива и енергия, инициира и подготвя проекти, свързани с ефективното използване на енергията и разкрива възможности за тяхното финансиране и т.н. Примерна длъжностна характеристика на енергийния мениджър е представена в Приложение 1.

Възможни са решения, при които енергийният мениджър е външен експерт или фирма за енергийни услуги. Такава фирма може едновременно да осъществява енергиен мениджмънт в няколко общини. Ето защо това може да се приложи предимно в съседни малки общини с ограничен местен капацитет и малък брой обекти на общинско енергийно планиране.

За обучението на участниците в процеса на общинското енергийно планиране може да се използват различни форми – от класическите лекции до съвременни форми на обучение от разстояние или

на самообучение, основани на специално подготвени за тази цел електронни пособия. За улеснение на обучението към настоящата инструкция е приложен списък с помощни учебни материали - ръководства и специализирани лекции под формата на презентации и литературни източници по темата.

Приложения

Приложение 2.1

Пример за длъжностна характеристика на общински енергиен мениджър / общинско енергийно бюро (проект)

Приложение 2.2

Общинско енергийно планиране. Ръководство на общински ръководители и експерти, ЕнЕфект, София, 2004 г.

Приложение 2.3

Лекции по общинско енергийно планиране (презентации на Пауър Пойнт)

Източници

Bie, M.J. van der and E.M.A. Leussink. Communication Manual for Municipalities in Central and Eastern Europe. Energy Efficiency Series for Central and Eastern Europe. Vol. 3, Utrecht, Institute for Environmental Communication, 1996

Wucki, A. Energy Planning on the Example of the City of Szczecin. Szczecin, City Hall, Strategy and Urban Development Department, 2000

Deakin, J. F. How to Develop a Municipal Energy Management Programme, 1995

Jong, M.I.C.A. Energy Efficiency Policy Planning for Municipalities in Central and Eastern Europe, Utrecht, Novem, 1996

Laponche, Bernard. Energy Planning: Weapon for Politicians and Energy Efficiency Defendants. EcoEnergy Magazine, 2/2003, p. 4-5

Stefan, Helene. Integrated Energy Planning in Bretagne. EcoEnergy Magazine, 2/2003, p. 8-9

Energie-Cites Info. Twice-Yearly Information Bulletin for a Local Sustainable Energy Policy in Europe. Besançon: Energie-Cités, 1-26/1994-2003

Hannover, Germany. Comprehensive Municipal Energy Efficiency. The Results Center.
<http://sol.crest.org/efficiency/irt/bytype.htm>

Copenhagen, Denmark. Comprehensive Municipal Energy Efficiency. Copenhagen: The Results Center.
<http://sol.crest.org/efficiency/irt/bytype.htm>

Laponche, Bernard et al. Energy Efficiency for a Sustainable World. Paris: International Conseil Energie, 1997

Leicester, England. Comprehensive Municipal Energy Efficiency. The Results Center.
<http://sol.crest.org/efficiency/irt/bytype.htm>

Local Energy Policies in Poland and the Czech Republic. Energie-Cités, June 2001

Newcastle upon Tyne: Energy & the Urban Environment. Newcastle City Council, 1997

Papousek B., St. Kirchpal and K-H. Lesch. The Municipal Energy Concept KEK of Graz Summary of the Results. Energieverwertungsagentur (E.V.A.), ACEEE Summer Study, 1996

RENEUER Circle "Energy Efficiency Programmes, Practices and Instruments". Proceedings. Paris, 9-13 September 2003

Saarbrücken, Germany, Comprehensive Municipal Energy Efficiency. The Results Center.
<http://sol.crest.org/efficiency/irt/bytype.htm>

Urban Energy Planning Guide, Energie-Cites, 1994